

ANKOS 5. YILLIK TOPLANTISI
16-18 HAZİRAN 2005
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ

http://www.kutuphane.sakarya.edu.tr/ankos/ankos_skl_main_tur.htm

Bu yılki Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS) toplantısı 16-18 Haziran 2005 tarihleri arasında Sakarya Üniversitesi'nde yapılacaktır. Toplantıya ülkemizden 200'den fazla kütüphaneci katılacak, bilimsel yayıncılık alanında dünyanın en tanınmış 20 elektronik dergi ve veritabanı sağlayıcıları ürünlerini sergileyecek ve sunumlar yapacaklardır. Ayrıca bu yılki ANKOS toplantısı katılımcı sayısının en yüksek olduğu toplantı özelliğini taşımaktadır.

Günümüzde bilgi teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte, bilginin basılı ortamdaki elektronik ortama aktarılması giderek yaygınlaşmış, bilgisayar üzerinden doğrudan bilgiye ulaşmak kolaylaşmıştır. 2000'li yıllardan itibaren elektronik dergiciliğin başlaması ile birlikte dünyadaki büyük kütüphaneler biraraya gelerek kullanıcının bilgiye erişimini daha kolay ve ekonomik hale getirmek için bilgi paylaşımına dayalı konsorsiyumlar oluşturmuşlardır. Ülkemizde de aynı amaçla 2000 yılında 12 üye kurumun 3 veritabanına ortak aboneliğiyle çalışmalarına başlayan ANKOS'un üye kurum sayısı 2005 yılında 83'e ulaşmıştır. Haziran 2005 itibariyle ANKOS'a 53 devlet, 19 vakıf, 11 çeşitli kamu kurum ve kuruluşları üyedir. Üye kurumlardaki araştırmacılar bu yolla dünyanın en önemli yayınevlerinin 25 veritabanına ve sayıları 10.000'leri aşan elektronik dergiye erişebilmektedirler.

ANKOS'un temel amacı üniversite ve araştırma kütüphanelerinin en uygun fiyatla, en fazla elektronik kaynağa erişimlerini sağlamak; ölçek ekonomisi çerçevesinde elektronik ürünlere yapılan yatırımı paylaşmak; Türkiye'deki akademisyen ve öğrencilerinin küresel bilgi ağına en üst düzeyde erişimlerini gerçekleştirmek ve eğitim ve araştırmaya kütüphanelerin desteğini arttırmak için ortak çalışmalar yürütmektir.

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de kütüphanelerdeki elektronik koleksiyon harcamalarının basılı dergi ve kitaplara göre oranı giderek artmaktadır. Kütüphaneler artık koleksiyonlarının ve bütçelerinin büyüklüklerine göre değil, sundukları hizmetlerle kullanıcılarını ne kadar memnun edebildikleri açısından değerlendirilmektedirler. Bu nedenle elektronik kaynakların kullanımı kütüphanelerin performans ölçütlerinin önemli bir ögesi haline gelmiştir. 2003 yılında tüm ANKOS kurumlarının tam metin makale kullanım sayısı 6 milyon iken, bu sayı 2004 'de % 40 artışla 8.5 milyona ulaşmıştır. ANKOS, üye ve abone olunan veritabanı sayıları ve kullanım oranları açısından Avrupa'daki büyük konsorsiyumlardan biridir. ANKOS, kuruluş aşamasından itibaren ülkemizdeki akademik çevreler ve kütüphaneler tarafından büyük bir ilgiyle karşılanmış ve kabul görmüştür. Araştırmacı ve bilimsel yayınların sayısının ülkemizde her yıl giderek artmasına paralel olarak, bilimsel yayınların elektronik ortamda kullanımının da bugünkü oranların çok üstüne çıkacağı tahmin edilmektedir. Bu açıdan ANKOS, birçok kurum ve araştırmacı için Internet üzerinden erişilebilen sanal bir kütüphane haline gelmiştir.

Bütün bu gelişmelere rağmen, ülkemizdeki üniversite ve araştırma kütüphanelerinin bütçelerinin yetersizliği, ihale yasası ve uygulamalarındaki olumsuzluklar, kütüphane bütçelerinin yıl içinde çok geç açılması, kütüphanelerin verimliliğini, araştırmacı ve öğrencilerin bilgiye erişimini olumsuz olarak etkilemektedir. Kalkınmış ülkelerde kütüphane bütçelerinin üniversite bütçelerine oranı % 3-4 civarındayken, bu oran ülkemizde ortalama % 1 civarındadır ve üniversite kütüphane bütçeleri arasında büyük farklılıklar bulunmaktadır.

ANKOS diğer ülkelerdeki kütüphanelerle uluslararası dayanışmaya kuruluşundan beri büyük önem vermiştir. Bu çerçevede Portekiz, İspanya, İtalya ve Yunanistan'ın dahil olduğu Güney Avrupa Kütüphaneler Birliği'nin 2001 yılından itibaren üyesi olmuştur. Ticari yayıncıların

tekellerini kırmak, bilimsel dergilerdeki fiyat artışlarını önlemek ve rekabet ortamı yaratmak amacıyla 1999 yılında Amerika'da kurulmuş olan SPARC (The Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition)'ın 2002 yılında Avrupa Şubesi açılmış ve ANKOS aynı yıl Avrupa SPARC'ın üyesi olarak bu girişimi desteklemiştir. SPARC'ın başlattığı açık erişim ve açık arşivler girişimi, tüm dünyada yayıncılık ve kütüphanecilik çevrelerinde üzerinde en çok konuşulan konulardan biri haline gelmiştir ve giderek yaygınlaşmaktadır. Bu gelişmeler ANKOS'un SPARC'ı kuruluşundan beri desteklemesinin ne kadar haklı bir girişim olduğunun göstergesidir.

ANKOS'un önemli bir çalışması da Türk Ulusal Site Lisans Anlaşması (Turkish National Site License: TRNSL) modelinin ve ilgili lisanslandırma prensiplerinin oluşturulması olmuştur. Bu model ANKOS Lisans Anlaşmaları Grubu tarafından hazırlanmış olup, Ekim 2002'de ANKOS üyeleri tarafından kabul edilmiştir. 2003'den başlayarak sözleşme müzakereleri, başka ülke konsorsiyumlarının model lisanslarının temel özelliklerini taşıyan ama aynı zamanda ANKOS'un özel ihtiyaçlarına da cevap veren bu model lisans anlaşmasına dayanılarak yapılmaktadır.

ANKOS ülkemizdeki kütüphaneler ve kütüphaneciler arasında işbirliğinin gelişmesine; genç nesil kütüphanecilerin çağdaş kütüphanecilik alanlarında bilgilerini artırmalarına; elektronik yayınlara abonelik, kullanıma sunum ve değerlendirme konularında deneyim sahibi olmalarına neden olmuştur. ANKOS içinde her veritabanından sorumlu bir kütüphaneci görev almakta olup, ayrıca Lisans Anlaşmaları, Kullanıcı/Kütüphaneci Eğitimi, Kullanım İstatistikleri, Tanıtım ve Organizasyon çalışma grupları bulunmaktadır.

Şu ana kadar elektronik kaynakların paylaşımı alanında yürütülmekte olan etkinliklerin gelecekte ortak kütüphane otomasyon sistemleri, basılı kitap satın alımları, kütüphaneler arası ödünç verme (ILL), kütüphaneler arası kısa süreli personel değişimi, açık erişimli kurumsal arşivler ve standartlar oluşturma gibi çağdaş kütüphaneciliğin diğer alanlarında yapılması planlanmaktadır.

Prof. Dr. Bülent KARASÖZEN
ANKOS Başkanı